

GAZETA NARODOWA Y OBCA.

Sine ira & studio, quorum causas procul habeo.

C. TACIT.

W SOBOTĘ DNIA I. STYCZNIA ROKU 1791.

Z Warszawy. Po odbytych Rugach, na pierwszej Sessji Seymowej; to jest dnia 20. Grudnia, P. Marszałek Seymowy podniósł projekt *porządku Seymowania*, od dawnego już czasu w deliberacyi będący. Ukończenie projektu tego, wstrzymała nowo wniesiona materya *Przysięgi*, przez Xiecia Marszałka Konfederacyi *Litew*: — Posłowie Wdztwa *Rawskiego i Brzeskiego Littgo*, pełniąc włożoną na się powinność przez instrukcyę Woiwodztw swoich, żądali ażeby osoby, Sejm terazniejszy składające, pierwsi nim przystąpią do zwyczajney czynności Seymowej, wykonały przysięgę na rotę, do której dwa projekta podane, następującą treść w sobie zawierały: — Przysięgam.... „Jako, ani Penfyi, ani żadnych ofiar od dworów Zagranicznych, nie brałem, nie biorę, i brać nie będę; że w zdaniu „moim, od nikogo, i od żadney intrygi nie dependując, samą „tylko szczęśliwość, i niepodległość Rpltey na baczeniu mieć będę, „&c. Projekt ten, wzięty na rozwałę, nakoniec dnia 23. Grud: ostatecznie roztrząsany, uchylony został, a to z powodów, które w Stanach Seymujących przekładane, krótko zebrane, kładziemy.

Zważywszy istotną różnicę, która zachodzi między obowiązkami, łatwo sądzić można, na które z nich przysięgać trzeba. Są obowiązki, szczególne i doczesne, z którymi się nikt nie rodzi, lecz je potym dobrowolnie na się przyjmuje; i tak na przykład nikt się Sędzią, ani Kommissarzem Woyskowym, lub Skarbowym nie rodzi; nie każdy obywatel w społeczności jest tym urzędnikiem; przyjmujący zaś na siebie dobrowolnie obowiązki takowych urzędów, winien zaręczenie społeczności: iako powinności, do nich przywiązane, pilnie dopełni; udzielone zaś sobie władzy, podług wyraźnych prawa przepisów użyć. Są inne, powszechne, i równie wszystkich obowiązujące. Jestli który z ludzi, któryby równo z życiem nie brał za powinność, szanować własność i bezpieczeństwo bliźniego swego; krzywdy mu żadney, bądź zdradą, bądź gwałtem, nie wyrządzać; nie kraść, nie zabijać? Jestli który z synów, którego by najświętszym nie było obowiązkiem, zawsze kochać rodziców swoich, i wdzięczności swej ku nim dawać dowody? Obraz ten obowiązków bliźniego ku bliźnim, dzieci ku rodzicom, jest najbliższy podobny do tej wierney miłości i wdzięczności, którą każdy obywatel oyczyźnie swej winien. Przysięgać więc na to, że płatnym zdrajcą oyczyzny mojej nie będę; że bezpieczeństwa i spokojności iey nie zgwałcę; że zdanie i sprawy moje zmierzać będą jedynie ku iey uszczęśliwieniu: byłoby iedno, co przysięgać, że kraść nie będę, nikogo nie zabiję, rodzicom moim wierną miłość i wdzięczność dochowam. Że zaś przysięga nieobowiązuje, tylko tego, który ją wykonywa; zdawaćby się mogło, że kto na wierną miłość i wdzięczność rodzicom i oyczyźnie nie przysięga, zostaje wolnym od tych najświętszych obowiązków. Takowa więc przysięga, osłabiłaby moc tych obowiązków, które nigdy i niczym nadwątlone być nie mogą. Tu dano do uwagi: że, iako przysięga jest świętym religii naszej obrządkiem; tak też sama religia nas uczy, iż użycie iey bez potrzeby, byłoby przeciwne przykazaniu Bożemu, i nadaremny wezwaniem imie-

nia Jego. Słyszała powszechność tę przestrożę z ust Monarchy swego i przewielebnych Biskupów. Nadto dowodzono, że przysięga takowa, cnotliwemu człowiekowi, cnoty nieprzyda, ztego, od niecnoty niewstrzyma, a może mu być potrzebna, do pokrycia niecznych spraw iego. Na poparcie tej prawdy, przytoczono świeży i oczewisty przykład. *Adam*, tyle razy wierność i dobrą radę zaręczał oyczyźnie, przez uroczystą przysięgę w roku 1773. i 1775. a przecież o złamanie wiary i zdradę oyczyzny przekonany u Sądu: *Reytan* nie przysięgł, świętość obowiązków ku oyczyźnie, i wierną ku iey miłość w sercu swoim nosząc, stał się przykładem, obywatelskiej cnoty, na potomne wieki. Z tych zatym uwag wnoszono, że nie przysięgi trzeba, na dopełnienie najświętszych obowiązków, od których żaden wolnym nie jest, lecz kary przykładney na tego, któryby je zgwałcił odważył się: Nie to bowiem Rpltey niepomaga, że kto przysięga, iż iey zdradzać nie będzie: bo bez tego być iey wiernym powinien; lecz wiele iey bezpieczeństwa i rzetelney szczęśliwości natym zależy, ażeby zdrajca przykładnie ukaranym został. Ta prawda była powodem do podania projektów, w których i pewne sposoby dochodzenia zdrajców, i kary przykładne na przekonanych o tę zbrodnią, radzono. Wołano nakoniec za oszczędzeniem drogiego czasu, który słownie do powszechney woli narodu, i istotney iego potrzeby, powinien być cały użyty, na dokonanie dawno już oczekiwaney poprawy rządu. Że projekt poprawy rządu, jest załatwowiony przez projekt porządku seymowania; ten zaś oddalony, przez wniesioną przysięgę, którą trudni projekt rotę; układ zaś rotę, mogłby być przyczyną nie małej straty czasu przez liczne i już zapowiedziane poprawy, dodatki, i odmiany.

Nie godzi się zamilczeć, co w toczący się materyi dowodem było; że Stany Seymujące z naydelikatniejszą troskliwością radziły o sławie narodu i swoiey własney. Przekładano nie raz: iż szanować należy sławę narodu: że trzeba przekonać świat cały, iż wierność i miłość ku oyczyźnie, tak są świętymi w sercach *Polaków*, że oyczyzna, pewna szczęśliwości swoiey przez ich cnotę, nie potrzebuje od nich szczególnego zaręczenia, całłości i bezpieczeństwa swego. Mówiono: że oklask powszechności, pochwlebałby niaikości miłości własney seymujących, gdyby ci, podobną przysięgę wykonać chcieli; lecz mając na celu nie płoną chlubę, ale rzetelną chwałę; nie słowy, lecz czynami Naród cały, o obywatelskiej cnotie swoiey przekonać pragną.

Niech i to będzie wiadomo powszechności, że nikt się nieznalazł z Seymujących, któryby nie był gotów wykonać przysięgi. Uroczyste zaręczenie niekazań miłości i wierności ku oyczyźnie, było iedynym całego Izby hasłem: a gorliwość obywatelska, uprzedziła skutkiem, nakaz żadanego prawa. Projekt zatym przysięgi, z obowiązku Instrukcyi wniesiony, szlachetnym zapalem utrzymywany, uchylony został większością 138. wotów, przeciw 109. nieprzeto, iżby się przysięgi lekano; lecz że, z powodów wyżej wyrażonych, pokazała się być mniej potrzebną.

Na Sessji

Na Seffyi dnia 28. Grudnia, wzięto do decyzji projekt porządku seymowania, na prowincjonalney seffy *Litewskiej* ułożony. P. *Potocki* Mar: N. Litt. wspomniawszy krótko przy czyny, dla których projekt przyśięgi uchylonym został; oraz przełożywszy potrzebę dochodzenia winnych o zdradę oyczyzny, i przykładnego ich ukarania, prosił: ażeby projekta PP. *Orszańskiego* i *Lubelskiego*, z odmianami, jakie wypadną, za ostatni artykuł w ustawie porządkowej Seymu umieszczone były. Projekt P. *Gutakowskiego* Pośta *Orszańskiego*, radzi karę śmierci na przekonanego o braniu pensyi zagranicznych; projekt P. *Potockiego* Pośta *Lubelskiego*, przy teyże samey na winnego karze, radzi ustanowienie Deputacyi; któraby dochodziła rzetelności delacyi o braniu pensyi zagranicznych, i doniosła o nich Seymowi; podobnyż projekt, podał P. *Jezierski* Kafz: *Lukow*: Przez całą Seffyą, Seymujące Stany zatrudniały się projektem o porządku Seymowania.

Na Seffyi dnia 30. Grudnia. Postępowały daley Seymujące Stany w decyzji rozpoczętego projektu, którego punkta, w Prawo zamienione, iako mniej interesujące powszechność nie kładziemy.

Krótki obraz sytuacji polityczney Państw Europejskich.

Nim przystąpimy do dania czytelnikowi wiadomości z różnych Kraiów zagranicznych, nie będzie może od rzeczy skryślić krótki obraz sytuacji polityczney, w jakiej się Państwa Europejskie dzisiay znajdują. Zapaloną przed trzema latami wojnę z *Portą Otomańską*, iedne Mocarstwa pobudziła do wzięcia oręża, w drugich wznieciła czynność do uspokojenia tey wielkiej kłótni i powrocenia *Europie* pokoju i równowagi.

Cesarz *Rzymski* dzisiayszy, przy obięciu rządów, zastał Państwa swoje w naytrudniejszych okolicznościach. Dwuletnia wojna, wyciężyła woyska i skarby; więcej 150 tysięcy ludzi zginęło przez oręż nieprzyjacielski, a bardziey ieszcze przez choroby; około 400 millionów złotych naszych, kosztowały nakłady wojenne. Prowincye *Brabantkie*; widząc pogwałcone dawne prawa i przywileje, podniosły sprawiedliwy rokosz; oprócz prowincyi *Luxemburgu*, wyparły zewsząd woyska *Austryackie*. *Węgry*, głośno powrócenia dawnych praw i wolności swoich domagały się. Cesarz *Rzymski*, im więcej zastał przeszkod, tym więkzsy dał dowód mądrości swojej, uprzębiając je wszystkie. Pokoy, oszczędzenie krwi swoich poddanych, przełożył nad niesprawiedliwe zabory. Mocą konwencyi, w *Reychenbach* zawartej, przyrzekł powrócić *Porcie* zabrane twierdze i kraie; po tey umowie, zawieszenie broni między dwoma Cesarstwami nastąpiło; a kongres rozpoczęty pod medyacyą Dworu *Berlińskiego* i *Londyńskiego* w *Szyslowie*, ułożone warunki do skutku przywodzi. Konwencya, niespodzianie w *Reychenbach* zawarta, zmniejszyła nadzieie *Brabantczyków*. Niezgody między Stanami, spory między będącemi na czele wodzami, słowem, co wszystkie wolne narody gubi, niejedność, przeszko-dziły śmiałym *Brabantczykom* odzyskać wolność, za którą tak odważnie walczyli. Łaskawość i dobroć *Leopolda*, bardziey niż oręż jego, ułagodził rozjątrzone serca, mocą zawartej świeżo w *Hadze* Konwencyi, pod dniem 10. Grudnia, za gwarancyą Dworu *Londyńskiego*, *Berlińskiego*, i Stanów *Hollenderskich*. Całe *Niderlandy*, powróciły pod rząd *Austryacki*: *Leopold* potwierdził im dawne przywileje, i nowych wiele nadał. Taż samą postępując drogą sprawiedliwości, umiał pozyskać u *Węgrów* tę miłość, to przywiązanie, któremi naród ten wsparł chwiejącą się niegdyś *Tron Maryi Teresy*. Wielki przykład dla panujących, którzy, ani panowania, ani wierności ludu swego nie mogą być pewni, tylko tyle, ile dochowują im poprzyśiężonych praw wolności, a nawet i zwyczajów.

Moskwa, odrzuciwszy medyacyę Króla *Angielskiego* i *Pruskiego*, silnie woynę przeciw *Porcie* popiera. Woyska iey niezwykłe, licznie zgromadzaia się na granice *Insulant*, *Kurlandyi*, i białey *Rusi*. Pokoy, ze *Szwecyą* nagle zawarty, tajemne onego kondycye nie są nam znaiome; lecz nayważniejszy punkt traktatu tego, i którego Król *Szwedzki* dość drogo dokupić się nie mógł, jest warowanie, iż Imperatorowa *Rossyjska* do wewnetrznych rządów *Szwecyi* mieszać się nie będzie.

Król *Pruski*, gotowy do boju, wszelkich używa sposobow do przywrocenia spokojności *Europie*.

Anglia, zagrożona woyną od *Hiszpanii*, ogromną w krótkim czasie uzbroiła flotę; około ośm millionów Czerw: Zł: uzbrojenie to kosztowało. Ugoda w *Madrycie* między dwoma Królami zawarta, zapobiegła krwi wylewowi. *Hiszpania* zezwoliła na powrót okrętów zabranych przy *Nutka Sund*, i nadgródzenie szkód poczynionych. Warowana *Anglii* wolność zakładania siedlisk, i łowienia ryb, aż do mieyca zwanego *Capo Mendoza*. *Anglia* zyskawszy pokoy przygotowaną flotę rozbraia, oprócz czterdziestu wojennych okrętów; te, jeśli się rzeczy nie ugodzą, na przyszłą wiosnę wyjść mają na morze *Baltyckie*.

Gdy tak iedne Państwa zajęte są pożarem wojny, drugie sławieniem ugalszenia onego, pamięta w dziejach ludzkich powstała *Rewolucya*. Niechay się nikt nie lęka, że wystawiać będziemy to, co się w niej stało szkodliwym, burzącym, okropnym. Tyrania i rozwiązłość, w równym są u nas wstręcie. Od *Ludwika XIV.* rząd monarchiczny we *Francyi*, w cichy przemienił się despotyzm; rozproszenie skarbu publicznego, łupieństwa ludu, gwałtowne więzienie obywatelów, zmordowały cierpliwość narodu: poznał swe więzy, i skruszył je. W tak raptowney zmianie, lud przechodząc z ucisku do nieznaney dotąd wolności, nie znał granic w zemście swej i zapalczywości. *Pospolstwo*, powiedział ieden pisarz *Francuzki*, używa w pierwszym razie wolności, iak mocnych napoiów; poi się nią, aż do stracenia zmysłów; karze występki, częstokroć niedowiedzione i niepewne, przez występki pewne zausze. Lecz zdrowa i rozsądna część Seymu *Francuzkiego* nie przestała pracować około uśmierzenia zapалу ludu, i utwierdzenia rozumney i trwałey wolności. Konstytucya, czyli rząd Kraiowy, już jest w ważniejszych swoich punktach ustanowiony. Władza prawodawcza, została przy narodzie; władza wykonawcza, żeby była silną, prędką, i skuteczną, oddana Królowi, pod odpowiedzialnością Ministrów. Od panowania *Ludwika XIV.* Kray ten, niezmiernie obciążony był długami; te, co raz bardziey pomnażały się, i ostatnią zgubą Królestwu temu groziły. Seym *Francuzki*, do uspokojenia onych, gwałtownych użyć musiał środków. Po-
stanowiono sprzedaż dóbr Duchownych i Koronnych: ocenione były, dwa tysiące millionów liwrow *Francuzkich*; lecz w samej sprzedaży, dobra te, idą wyżej ieszcze. Ustanowiono za 1200. millionów, asygnacyów czyli biletów; pewność ich zapisana na dobrach narodowych; a ufność publiczna, kredyt ich wspiera. *Milicya* Narodowa, ze trzech millionów ludzi złożona, utrzymuje to wielkie dzieło, przeciwko usiłowaniom przesądów, namiętności i interesom partykularnym malkontentów. Woysko to, zwinętym będzie, skoro nowa Konstytucya, którą naród poprzyśięgał bronić i zachować, zupełnie ustanowioną zostanie; kiedy prawa, mieysce gwałtow zastąpią, a władza wykonawcza, złączy w sobie całą siłę publiczną. Skromność, nie dozwoliła nam mówić o Kraiu naszym przed innemi Kraiami; doznaliśmy, bez wylania krwi, naysłowniejszych losow odmiany. Król i Narod, oswobodzeni z krzywdzącej przemocy; cnotliwa gorliwość, zwiększyła woysko i skarby; rozsądne za-
stanowienie, utwierdzi iestestwo Rząptey, przez rząd Republikański, rozsądnie wolny. Pomysłne okoliczności, i jakich ni-
gdy

gdy *Polska* spodziewać się nie mogła, sprzyiają nam dotąd. Jak długo sprzyiać będą? nie wiemy.

Od dobrego użycia czasu, lub zmarnowania onego, zawisły, nadzieia lub bojaźń, szczęście lub zguba nasza. Nayżycielsze Króla dla narodu starania i chęci, cnota i gorliwość Seymujących Stanów, każą nam się spodziewać, iż czas ten, użyty będzie na istotny Rzpltey pożytek; i że Sejm dzisiejszy, nie na nagane, lecz zasłużył sobie na wdzięczność tych, którzy mu losy swoje powierzyli.

Goniec z Hagi tu przybyły, przywiozł następującą Konwencję.

Z Hagi dnia 10. Grudnia. Konwencja, zawarta między Hrabia de Mercy, Ministrem pełnomocnym Cesarzkim, i trzema Ministrami pełnomocnymi, Pruskim, Angielskim, i Hollenderskim, względem uspokojenia zamieszek *Niderlandow Austriackich.*

Wiedzieć należy, iż w Konwencji podpisaney w *Reychenbach* d. 27. Lipca 1790. między Królem *Węgierskim i Czeskim*, dzisiay Cesarzem *Rzymskim*, Królem *Pruskim*, Królem *Wielkiej Brytanii* i Stanami *Hollenderskimi*, umowionym zostało, iż spokojność i porządek wkrótce powróconemi być miały w prowincjach *Belgickich*; i że trzy sprzymierzone mocarstwa dołożyć miały starania, do powrócenia prowincyi tych, pod rządy Cesarzkie, z zabezpieczeniem dawney ich Konstytucyi z zupełną amnestyą i zapomnieniem wszystkiego, co się w czasie zamieszania stać mogło: wszystko zaś pod gwarancyą trzech wspomnianych Mocarstw. Od czasu tego, Ministrowie dworów sprzymierzonych, nieprześlawiali starać się usilnie nakłonić prowincye *Belgickie* do przyjęcia warunków, umowionych w 13. następujących punktach.

I. Cesarz *Rzymski* zwykłym sposobem przyjąwszy hołd Prowincyi *Belgickich*, potwierdzi im wszystkim i każdej z osobna, Konstytucye, Przywileje, prawne zwyczaje; których używanie były im zabezpieczone, przez akta inauguracyi Cesarza *Karola VI.* i s. p. Cesarzowej *Maryi Terezy.*

II. Cesarz *Rzymski* przyrzeka puścić w wieczną niepamięć, wszystkie gwałty i nierządy popełnione w czasie zamieszek, i pokryć je powszechną amnestyą, która wkrótce ogłoszoną zostanie; wyięta będzie atoli z tej amnestyi bardzo mała liczba osób, które przez własną swą winę, nie zasłużyły sobie na przebaczenie. Wyłączenie te z amnestyi, ściągac się także będzie do osób, obwinionych o występki, które żadnego związku nie mają z wykroczeniami, popełnionymi pod czas rokosz.

III. Cesarz *Rzymski*, zobowiązawszy się na konferencyach w *Reychenbach*, poczynić niektóre nadania Prowincyom *Belgickim*, gdyby się dobrowolnie poddały, mimo oporu ich dalszego, za naleganiem dworów sprzymierzonych zezwała na przyrzeczone Przywileje w tych punktach. =

Imo. Cesarz *Rzymski*, odwołuje rozkazy, wydane pod ostatnim panowaniem, dotyczące się seminarjów, processyi, bractw i innych obrządków pobożnych; powraca to wszystko pod rządy Biskupów, tak iak było za panowania *Maryi Terezy.*

zdo. Cesarz *Rzymski* powraca do dawnego porządku, iak było za panowania *Maryi Terezy*, wszystkie ustawy, dotyczące się szkoły główney w *Lowanium*; oddaie tej szkole prawo nominacyi na niektóre beneficya duchowne, na mocy indultu *Stolicy Apostolskiej*. Lecz gdy od dawna uznanym zostało, iż systema nauk filozofii, prawa, i sztuki lekarskiej, wyciągało poprawy w prowincjach *Belgickich*, i że pierwszą jest powinnością panującego, starać się o najlepszą naukę dla swych poddanych; Cesarz *Rzymski* znieśli się z Stanami, około ulepszenia układów, dotyczących się nauk, w szkole tej dawanych.

3tio. Ponieważ byłoby rzeczą niepodobną, przywrócić klasztory, pod ostatnim panowaniem zniezione, tak względem osób, które z nich wyszły, iako też względem dóbr, które do nich należały: Cesarz *Rzymski* przyrzeka, nie używać, ani też prze-

znaczać dochodów tych, iak tylko na użytki, naywłaściwsze, ile być mogą, zamiarom Fundatorów; wszystko zaś za znieśieniem się z Stanami, i Dystryktami, w których dobra te są położone. Cesarz *Rzymski* przyrzeka nadto powrócić skasowane Opaństwa, które od dawna miały prawo wysyłania swych starzych do Stanów.

Reszta potym:

Z Londynu. Parlament Angielski do dnia 10. Grudnia.

Po ułożonych pierwszych czynach, to jest: powitaniu od Króla, i adresie, czyli podziękowaniu iemu przez Parlament uczynionym, od dnia 4. Grudnia, to godniejszego uwagi działo się. P. Pitt podał Izbie niższej następujące papiery: 1. Kopią Deklaracyi i Kontradeklaracyi, które między Dworem *Hiszpańskim* i Ministrem naszym w *Madrycie*, wzajemnie czynione były. 2. Kopią Konwencji, między naszym Dworem i *Hiszpańskim* świeżo zawartej. 3. Obrachowanie kosztów, na przygotowania Woienne łozonych. Tych tutaj krótką treść kładziemy.

Uzbrojenie na morzu kosztowało

funtów szterlingów	2,465,521.	szelingów	8.	feników	5.
Woytko	301,476.	-	2.	-	5.
Artyllerya i Fortece	224,017.	-	3.	-	7.
Straż dla obojga Indyj	81,099.	-	15.	-	3.

Ogółem wyprawa koszt: 3,072,114. - - 9. - - 8.

P. Grey z strony Oppozycyi: czyli P. Pitt niemyśli złożyć w Izbie więcej Papierów, do tych Negocyacyi ściągających się? ponieważ z tych tylko, które podał, nie można dostatecznie o rzeczy sądzić. P. Pitt: Nie mogę zgadnąć, iakichby papierów iestzcze żądano? P. Grey: Uczynię wniesienie o tych, których pragnąć będę. P. Wilberforce: W krótkce wniosę, ażeby Izba zamieniła się w Kommissyą, na rozważenie sposobów znieśienia handlu niewolników *Murzynskich.*

Daley Izba zatrudniała się roztrząsaniem Subsydyów, których Król żąda. P. Hopkins: Przeszłego roku wyznaczono 20,000. Maytkow na służbę; lecz na rok 1791. dla nadzwyczajnych przyczyn, niemniej 24,000. onych potrzeba, rachuiąc na każdego 4. funty szterlingi na miesiąc. P. Fox: Nie myślę czynić trudności, ale trzeba, ażeby Ministrowie dali przyczyny, dla których żądają więkzszey liczby Maytkow, aniżeli zwyczaj iest w pokoju. Jedno ze dwojga być musi; albo nasza siła morska, zwyczajna w pokoju, nie iest dostateczną, albo okazują się znaki na politycznym niebie *Europy*, które niepozwalają wrożyć długiego nam pokoju. Izba niższa iest organem wyroków ludu, i może słusznie żądać, ażeby Ministrowie przełożyli iey, dla czego tak wiele pieniędzy, na uzbrojenie i utrzymanie nadzwyczajnego liku okrętów wojennych potrzebuia. P. Hopkins: Jako zasiadający w Admiralicyi, donoszę, że ta zgodziła się, iż trzeba 16. okrętów liniowych, zupełnie uzbrojonych w ryzsztunki i ludzi, przez czas nieiaki, i niewiadomy, utrzymywać. P. Fox: Albo mię niechcą zrozumieć, albo niechcą wyraźnie odpowiedzieć: Żądam odpowiedzi na tedwa punkta: czyli ta liczba okrętów, tyle Maytkow wyciągająca, ma być odtąd na zawsze utrzymywana? czyli też pragnionym iest, aby to powiększenie na iaką nagłą wiadomość było gotowe; dla tego, że można rozumieć, iż one niespodziewanie stania się potrzebnym. W pierwszym przypadku, całą siłą opierać się będę; w drugim chętnie przyślą. P. Pitt: Nayprzod oświadczam, że to pomnożenie Maytków, tylko do czasu iest potrzebne; i że mam nadzieję, iż w krótkce będzie mogło być umniejszone do zwyczajney liczby 18000. Przytym jednak mam za powinność uwadomić Izbę; że w ogólnym widoku terażniejszyh politycznych okoliczności *Europy*, Ministrowie Króla, jądzą potrzebą, ażeby woienne uzbrojenia w Królestwie, przynajmniey na czas nieiaki, siliły.

silniejszy i potężniejszy były, aniżeli zwyczajnie są w czasach pokoju. P. Fox: zupełnie uspokojony jestem tą odpowiedzią, i mogę już wierzyć, iż polityczne położenie Europy takie jest teraz, że Ministrowie nasi, ręczyć za trwałość pokoju i spokojności nie mogą.

Na Sejfy dnia 9. Grudnia P. Martin padał Izbie niższej Memoryał od P. Horne Tooke, który był Kandydatem z *Westminster* do teraźniejszego Parlamentu, ale nieutrzymał się. Ten Memoryał sprawił mruczenie głośnie; między innemi rzeczami mówi: „*Scrutinium* czyli weryfikacja krefek, która zaczęta i nie-„skńczona była na przedostatniej Elekcji z *Westminster*, ko-„szowała P. Cecil Wray więcej, niżeli siedzenie w Izbie niższej „przyniosłoby intraty; w której, iak każdemu wiadomo, miey-„sce do władzy Prawodawczej, tak bywa do naięcia i na prze-„daż, iak słaynie dla bydła na Jarmarkach.“ Wielu żądało, aże-„by Autor tego Memoryału naganiony był i ukarany, za nieusz-„nowanie i obelgę Izby; lecz gdy na to trzeba, aby Izba w Kom-„missyą się zamieniła, odłożono rzecz całą do 4. Lutego. Za wnie-„sienie P. Burke, aby Izba za dni 10. w Kommisji wielkiej roz-„poznała stan sprawy P. Hastings od końca zeszłego Parlamen-„tu, na to zezwolono.

Z Paryża, Zgromadzenie Narodowe, czyli Sejm Francuzki.

Dnia 5. Grudnia. P. Peithion de Villeneuve, obrany dwu-„niedzielnym Prezydentem Zgromadzenia — Czytano list następu-„jący nowego Skarbu generalnego Kontrolera, P. de Lessart, do „Prezydenta Zgromadzenia Narodowego. „Król oznaymił Zgroma-„dzeniu Narodowemu, iż wybrać mię raczył na Ministra Skarbu. „Ze drżeniem uważałem szerokie obowiązki, które są na mnie „włożone: gdy jednak w teraźniejszym stanie dochodów, widzę „pierwsze owoce, zbawiennych odmian, i mądrych rozporzą-„dzeń Zgromadzenia Narodowego; gdy przytym sądzę, że mo-„je prawdziwe życzenie, że moja nieustanna wola, być pomo-„cny do zakończenia tej sławnej Rewolucyi, mogą stać się „cokolwiek użytecznemi; przeto myślałem, że winienem, wszel-„kie starania, ofiarować oyczyźnie mojej; a honor przyłożenia „się do wzmocnienia zasad Konstytucyi, jest tak pięknym udział-„em, że obywatel, którego ufność Króla na to wzywa, musi „poświęcić się zupełnie. Jestem z głębokim uszanowaniem &c.“ — „Potym dla Ministra wojennego naznaczono 4. miliony liwrow, na „poprawę fortec granicznych Królestwa. — P. Cernon, złożył bar-„dzo pomyslnie doniesienie, o stanie skarbu publicznego. W prze-„szłym miesiącu, percepta przewyższyła expens, trzema millio-„nami liwrow; a wczoraj Deputacya widziała w skarbie 13. mil-„lionow, gotowych pieniędzy; a 13. millionow w sprzetach. — „Nakoniec były dekretowane następujące, bardzo ważne, i uwagi „godne Artykuły; o sile Kraiowej powszechnej w ogólnosci (de la „force publique en général) 1. Siła powszechna Kraiowa w ogul-„nym znaczeniu, jest połączenie mocy wszystkich obywatelow. 2. Wojsko jest siłą ustawiczną, wyciągniętą z siły powszechnej, „szczegulnie ustanowioną przeciwko nieprzyjacielowi zewnętrznym. 3. Pułki uzbrojone dla służby potocznej, są siłą ustawiczną. „wyciągniętą z siły powszechnej, i szczegulnie ustanowioną, „przeciwko burzycielom spokojności. 4. Ci tylko będą używać „prawa obywatelów czynnych, którzy procz innych przepisa-„nych powinności, przyieli także obowiązek, na zawołanie pra-„wne, w Kraiu porządek powracać, i iako część wojska bronić „własności oyczyzny. 5. Żadna siła uzbrojona, nie może używać „prawa deliberacyi; siła uzbrojona, jest tylko posłuszeństwo czy-„niące. 6. Obywatele, gdy są uzbrojeni, albo nawet gdy mun-„dur wojskowy noszą, nie mogą w żadnym politycznym zgroma-„dzeniu mieć prawo głosu i zdania. 7. Obywatele nie mogą wymówić „się od służby, kiedy do niej będą zawołani prawnie. 8. Obywatele „nie mogą exekwować żadnego aktu, któregokolwiek władzy publi-„cznej, przez Konstytucyą ustanowionej, poki do tego prawnie

zawołani nie będą. 9. Obywatele czynni, i ich dzieci męskie, od „lat 18. mają oświadczyć uroczyście przedsięwzięcie: że w potrze-„bie, te powinności wykonają, i zapisać się, slosownie do tych o-„bowiązkow w rejestr. 10. Organizacya Gwardyi Narodowej, „jest tylko plantą, podług której obywatele zgromadzić się, cwi-„czyć, i działać mają, kiedy będą zawołani do czynienia służ-„by swojej. 11. Obywatele, którzy zawołani będą, na obronę „pospolitej rzeczy, i którzy, na mocy tego zawołania, uzbroio-„nemi są, i zatrudniają się przepisanimi ćwiczeniami i popisami, „mają mieć nazwisko, Gwardyi Narodowych. 12. Ponieważ Na-„ród jest jednym; przeto jest także jedna tylko Gwardya Naro-„dowa, na całe Królestwo; która jednakowe rozporządzenia, „karność, i mundur mieć będzie. — Zatem odtąd mamy tylko ie-„dną Gwardyą Narodową, i każdy obywatel w całym Państwie, „jest oraz żołnierzem w Gwardyi Narodowej.

Z Paryża dnia 13. Grudnia. Gdy dawny Kościół Jezuitow „na ulicy S. Antoine, teraz przedanym być ma; przeto serca „Ludwika XIII. i Ludwika XIV. w nim złożone, w nocy i skro-„mnie przeniesiono do Kościoła Sanien Val de Grace, który Ko-„ściół Król na to wybrał, i w którym są także groby Domu „d'Orleans. Dwuch Aniołów srebrnych, którzy tych serc strzegli, „municypalność do mennicy odesłała. W tymże Kościele jest „serce W. Kondusza; lecz ielszcze nie wiadomo, gdzie prze-„niesione będzie.

Dotąd mamy wiadomość, o 5ciu Plebanach w Królestwie, „przez lud na Biskupow obranych, podług nowej Konstytucyi „Duchowney, przez zgromadzenie Narodowe uchwaloney. — Król „wyśłał już dwóch Kuryerów do Papieża, ażeby tę nową Kon-„stytucyą Duchowieństwa approbował; a w przypadku wzbraniania się, „Kardynał de Bernis, ma zaraz z Rzymu wyjechać. Gdy wszy-„skie części Konstytucyi, już do zakończenia dążą; gdy na Try-„bunałach, na Administracyach spokojnie osiadają, ludzie wybo-„rem powszechnym naznaczeni; nie dziw, że wszędzie pomyslność „się wraca — Kredyt narodowy do tego stopnia podnosi się, iż pa-„piery skarbowe, które przed trzema miesiącami traciły 15. od „sta, wczoraj już nosiły zysku na sobie 11. procentu. — Asyigna-„ty na dobra Narodowe, które niedawno traciły 7. od sta, coraz „w górę idą, i wkrótce walor gotowych pieniędzy mieć będą. Te „dobra wszędzie nad mniemanie przedaia się. Dnia 2. Grudnia „znowu P. Bailli doniósł zgromadzeniu, że w Paryżu 73. wła-„sności Narodowych, otaxowanych 1,786,969. liwrow, prze-„dane zostały za liwrow 2,996,774. Codzienne z różnych De-„partamentow podobne wiadomości przychodzą.

P. de Mirabeau, kupił szacowną Bibliotekę Pana de Buffon, „za 50,000. liwrow.

Dnia 10. Grudnia, grano Operę *Iphigenie*, i gdy Chor za-„spiewał — *Chantons celeberrons notre Reine* (śpiwamy, wielbmy „naszą Królowę) powszechny i długi oklask nastąpił. Gdy dalej „Aktor, grający *Achillea*, mówił, że tylko złe myślaczy patryo-„ci, mogą nie lubić swego Króla i Królowę; też poklaski niekon-„czenie powtórzone zostały; natychmiast rzucano Bukiety na „aktora; na co całe zgromadzenie *bravo* dawało.

Dnia 9. Grudnia uchwalono w Zgromadzeniu Narodowym, „iż wszystkie dobra, zabrane Protestantom przez Ludwika XIV. „gdy ich wygnal z Francyi, dzieciom, lub potomkom ich oddane „nazad być mają. —

Z Sztokholmu d. 7. Grudnia. Król Szwedzki Generała Leutnanta „Barona de Taube wyznaczył wielkim Posłem do Petersburga. Im- „peratorowa zaś Rosji: w tymże samym charakterze naznaczyła „za Posła swego w Sztokholmie Generała Ilgesstroma. Monument, „który Król wystawia na dowód wdzięczności swojej mieszcz-„anom tej Stolicy, wyniesiony będzie nad morzem, z tej stro-„ny Zamku.